

# GIMBORA

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK



Egy kosár piros almácska s ráadásul Maricácska.





## Öreg faültető éneke.

— Irta: BENEDEK ELEK. —

Ragyogj, ragyogj még, őszi napsugár,  
Melenged testét az elaggott földnek,  
Szánd meg szegényt, óh, nézzed, mily kopár,  
Talán nem is zöldül ki soha többet.

Ragyogj, ragyogj még, tekints le reám,  
A jó öreg gyümölcsfaültetőre,  
Ki ősszel is nemhogy pihenne, lám,  
Munkál serényen, gondol a jövőre.

Ragyogj, ragyogj még nyájas-szeliden,  
A zord szelet kergesd a messzeségnek,  
Hadd ültetek fát szépen, rendiben,  
Oh, nem magamnak, az új nemzedéknek!

Ragyogj, ragyogj még s azzal ne törődj,  
Munkám örömét, hogy aligha látom . . .  
Jól tudják ezt a vén faültetők,  
Oh, jól tudom ezt én is, Nap barátom!

Jól tudom én, hogy más szedi le majd,  
Edes gyümölcsét mind ez ifju fáknak,  
Örömet, hasznot nékem egy se hajt,  
Fáradt testemnek sosem adnak árnyat.

Mindegy! Te csak ragyogj, segítél nekem,  
A zord szelet kergesd a messzeségnek,  
Mi hasznom benne? — én nem kérdezem,  
Csak ültetek a jövő nemzedéknek.

(Kisbaczon.)

## A MOZIGÉP.

(Egy kis gyermek halálára.)

— Irta: Kertész Mihály. —

Sokat töprengtem azon, hogy miért is kellett Sanyikának megszületni? . . . Sok mindent nem értek a világon, de erre a kérdésre legkevésbé tudnék megfelelni.

Még három éves volt csak Sanyika, amikor elveszítette az édes apját. Anyuka nagyon busult apuka után s a folytonos szomorkodástól megbetegedett. Sulyosan megbetegedett, ágyba feküdt, aztán egyik reggel nem nyitotta fel a mindig könnyes szemét: Meghalt. Ő is itthagya Sanyikát, aki ekkor még csak hat éves volt s bizony, szüksége lett volna, hogy anyuka mellette maradjon. Csodálkozott is nagyon Sanyika és sehogysem értette meg anyuka viselkedését, mert hiszen szerette anyukát és anyuka is mindig azt mondta, hogy szereti a kisfiát — és mégis elment! Csodálkozott, de aztán bele-törődött és elhitte, hogy ennek így kell lennie. Ambár még sokáig feltolakodott kicsi koponyájában a kérdés, hogy miért nincs így Szabados Pistáéknál is? Szabados Pistának ugyanis apja is, anyja is volt s nem lakott a rokonoknál, mint most ő. De hát e kérdésre nem tudott felelni s ha a nagyokat kérdezte, azok csak vállat vontak. Még az öreg Rozi cseléd sem válaszolt a kérdésére, pedig az is nagyon szerette, csaknem úgy, mint anyuka.

Hiába, no. Senki sem mondta meg. Nem is kérdezte többet.

Az árván maradt Sanyika hozzánk került, mert mi voltunk a legközelebbi rokonai. Ott élt közöttünk csendesesen, mindig félrehúzódva, hogy senkinek utjában ne legyen, mintha csak érezte volna, hogy neki nem szabad sokat alkalmatlankodnia, nem szabad megharagítani a nénit meg a bácsit, mert az nagyon csunya dolog lenne. Sokkal csunyább, mint amikor anyukát megharagította. Anyuka nem is haragudott rá igazán soha. Néha ugyan megpiron-gatta, sőt meg is paskolta, de azért nem hara-

gudott. A jobbával paskolta, a baljával meg vajjas kenyeret adott neki, s ha az egyik perc-ben piron-gatta, a másokban egész bizonyosan — megcsókolta.

Istenem, milyen jó volt ez a csók! Puha is, meleg is, édes is, illatos is. És — ez volt a legkülönösebb — nem is ott érezte, ahol adták, hanem beljebb, egész bent valahol, ahol úgy tik-takol valami, mint az óra . . .

A néni soha, soha meg nem piron-gatta Sanyikát, de a csókja — pedig sokat csókolta — sem volt olyan, mint az anyukáé. Semmit sem érzett, amikor kapta, legföljebb egy kis nedvességet. Semmi egyebet. Úgy kívánta, hogy a néni egyszer megpiron-gassa! Bizonyosan más lett volna akkor a csókja is! . . . Így gondolta ezt Sanyika. De a néni nem piron-gatta, hanem simogatta, becézgette, sóhajos szelidséggel beszélt hozzá és apró-cseprő ajándékokkal igyekezett neki örömet szerezni.

Sanyika, legalább látszólag, örvendett is a játékoknak, tetszelegve simogatta őket, aztán valamennyit egy sarokba rakta s többé feléjük sem nézett.

— Olyan különös ez a gyerek, — mondogatta a néni a bácsinak. — Mindig szomorú. Nem lehet felvidítani . . .

— Arva gyerek — mind ilyen, — magyarázta a bácsi.

Egyszer aztán beteg lett Sanyika. Az orvos bácsi azt mondta, hogy nagyon komoly a betegség.

A néni meg a bácsi igen megijedtek s újabb ajándékokkal halmozták el Sanyikát, csak hogy ne érezze a betegsége súlyát. Sanyika azonban az újabb ajándékokat, játékokat is közönyösen fogadta. Éppen csak megsimogatta, aztán a szoba sarkába, a többi mellé rakatta.

— Nem tetszenek neki már a játékok sem,



– sirdogált a néni a másik szobában, hogy Sanyika ne hallja.

– No, – mondta ekkor a bácsi – én majd hozok olyan játékot neki, aminek örülni fog. Nem bánom, akármennyibe is kerül, de hozok!

Azzal elment a bácsi s csak jó néhány óra múlva került haza. Hóna alatt nagy csomagot szorongatott, s amikor belépett a szobába, már a küszöbről kezdte:

– Olyan játékot hoztam, Sanyika, amilyent még nem láttál s amilyen nincs Szabados Pistának sem!

És letéve az asztalra a csomagot, óvatosan kibontotta.

Valami furesza alaku holmi került ki a papirosok közül. Kéménye volt, kereke volt, sőt még nagyító üveg is volt elől, egy csőben Sanyika tényleg elcsodálkozott s megkérdezte.

– Mi ez?

– Mi ám! – szólt a bácsi büszkén, örvendve, hogy sikerült felkelteni Sanyika érdeklődését. – Ez egy valódi mozi-gép. Csak épen kisebb fajta. Szobába való. Ebben a keskeny dobozban vannak a filmek hozzá. A boltos bácsi megmagyarázta, hogyan kell csinálni. Rög-tön megmutatom neked, s aztán tarthatsz mozi-előadást egyedül! Meg fogod hívni a barátaidat is, Szabados Pistát, meg a többit.. Hogy fogják csudálni a te mozidat! Ilyent még nem is láttak ők! Bizony nem...

Amíg így beszélt a bácsi, összerakta a gépet, meggyújtott benne egy kis olaj-lámpát, az egyik falra kifeszített egy nagyobbacska fehér asztalkendőt, felrakta a gépre az egyik filmkarikát, aztán elsötétítette a szobát s forgatni kezdte a gépet...

Nahát, Sanyika nem győzött ámulni! Valami csodálatos volt, amit látott. Házakat, folyókat, fákat, embereket, állatokat varázsolt az ördöngős gépezet a kifeszített asztalkendőre. De a legsodálatosabb az volt, hogy az emberek s állatok megelevenedtek, mozogtak, szemük-szájuk járt, mintha beszélnének, sőt a fák is hajladoztak, mint amikor szél fú...

Sanyika tapsolt örömeiben, s ha vége volt az egyik film-karikának, másikat rakatott fel. Nem tudott betelni a gyönyörködéssel.

Mire a bácsi végig-pergetett valamennyi film-karikát, akkorára már Sanyika is megtanulta, hogyan kell a gépet kezelni s most már egyedül csinálta. Ő volt a mozi, a néni meg a bácsi a közönség. Egymás után járatta le film-készletét s boldog volt, hogy a közönség – a néni meg a bácsi – jókat nevettek a bohókás film-történeteken...

Tizenkét karikából állott a műsor s bizony egy-egy karika alig volt több 2-3 méternél. Így hát hamar vége lett az előadásnak. Sanyika azonban még tovább is szeretett volna játszani s kotorászni kezdett a dobozban, hogy hátha találna még benne csak egyetlen film-karikát..

És amint így kotorász, érzi, hogy a doboz fenekét takaró vékony bélés-papír alatt van valami. Hamar feltépi. S tényleg, egy film-karika lapult a papír alatt. Csakhogy ez nem olyan volt, mint az előbbieket. Ezen nem voltak azok az apró, színes képek, hanem teljesen átlátszó, képek nélküli film-szalag volt.

– Bizonyosan tévedésből került a dobozba, – magyarázta a bácsi.

– Próbáljuk meg, hátha mutat ez is valamit, – ajánlotta Sanyika.

– Ugyan, te kis csacsi, – nevetett a bácsi – hogyan mutatna?! Hiszen nincs rajta egyetlen kép sem!

Sanyika azonban nem tágitott. Sőt különös, szokatlan makacssággal követelőzött.

– Hiába nem tette a boltos bácsi ezt a dobozba... Bizonyos, hogy mutat valamit... Én megpróbálom!

A bácsi vállat vont. Nem akart tovább ellenkezni Sanyikával.

Sanyika pedig gyorsan és ügyesen felszerelte a film-szalagot s megindította a gépet.

– No, látod, – mosolygott a bácsi – igazam volt... Semmi sem látszik a vásznon..

Sanyika azonban nem is hallotta, mit mondott a bácsi. Kerekre nyitott szemmel meredt a falra, vézna kis teste előre hajolt s ajka félig felnyitott.

Egyszerre hirtelen megszólalt. Hangja izgatott, szakadozott volt s beszéd közben forrón, lihegve sistergett vékony, kicserepedett, vértelen ajka közül a levegő...

– Ott... tessék megnézni! Ott!... Milyen gyönyörű mező!.. Csupa arany meg ezüst virág mindenütt... és tarka szárnyú lepkék... És milyen ragyogó, tiszta kék az ég!..

A néni meg a bácsi némán egymásra néztek...

Sanyika pedig egyre izgatottabban folytatta.

– Madarak dalolnak a levegőben!.. Igen, tisztán hallom, hogy madarak dalolnak... jaj, de gyönyörűen dalolnak!.. Nini!.. Tessék csak oda nézni!.. Ott jön! Ott!.. a virágos réten keresztül... anyuka!.. Igen, anyuka!.. Megismerem!.. Ni, hogy mosolyog felém!.. Es most felemeli a karját! Tessék csak nézni! Felemeli a karját és felém int! Hiv! Engem hiv! Hiv anyuka!..

Alig birta folytatni. A hangja elfulladt, tüdeje fütyülve zihált...

Egy utolsó erőfeszítéssel még felsikoltott.

– Várj!... Megyek anyuka!..

Aztán élettelenül rá hanyatlott a kis ágyára.. Nyolc éves volt ekkor Sanyika...

Es én hiába töprengök, nem tudom megfejtetni, miért kellett Sanyikának megszületnie?..

(Budapest.)





## ŐSZI DAL.

(Éneklí egy beteg fiú.)

— Irta: DSIDA JENŐ. —

Őszi levélke,  
Őszi szél hajtja,  
Nyitva az ablak,  
Berepül rajta,  
Sápadt kezemre  
Leül pihenni...  
Pihenj, levélke,  
Nem zavar senki!

Amíg ringattak,  
Amíg becézlek,  
Aludj és álmodj  
Tündérmeséket;  
Aztán menj tovább  
Csendesen, halkán,  
Hogy itt tartsalak,  
Nincsen hatalmam.

Te előttem már  
Lehull a fátyol  
Arról a titkos  
Rejtett világról,  
Ahonnan senki  
Vissza nem tért még.  
S viszontlátsz sok-sok  
Levéltestvérkét.

Lesznek közöttük,  
Kikért remegtem,  
Kik után vágytam,  
Kiket szerettem,  
S kiket a zord ősz  
Elragadt mégis...  
Sugd meg nekik, hogy  
Megyék már én is!

(Szatmár, 1923. szeptember 11.)

## SULIGULI.

— Irta és rajzolta GULYÁS KÁROLY. —

Égyszer volt, hol nem volt, volt egy igen-igen gazdag király. Ennek a királynak két igen-igen gyönyörűséges leánya, szép Perepáty meg szép Pillempáty, egyik szegfű, másik majoránna. Szegfűszép Perepátynak, gyenge majoránna Pillempátynak mindegyiknek volt egy negyven ajtós, negyvenablakos palotája, de bizony Pillempáty sohase abba a szobába ébredt fel reggel, amelyikbe lefektették este. Apja alig győzte lesni a kakas szavát, máris szaladt át a Pillempáty palotájába, megtudakolni, hogy jól aludt-e kedves lánya. De bizony hajnalba, hajnalelőtt már nem abban a szobában lelte meg apja, ahová lefektette. Volt úgy, hogy délig is elke-reste, míg megtalálta lányát szegény gazdag király.

Hát már ebbe igazán nem nyughatott belé a király hogy éppen az ő leányának, gyenge majoránájának ne legyen meg az éjszakai nyugodalma. Odarendelt ajtónak, ablaknak, kéménylyuknak, szelelő-ajtónak elébe ahány katonája csak volt. Azok osztán úgy őrizték, úgy hortyogtak ott, hogy miattok akár fű nőhetett volna a királykisasszonyok küszöbén, aztán reggelre nem volt meg minden regementbeli katonára őrizése mellett is, se Perepáty, se Pillempáty. Ugy eltűntek, mindegyik a maga saját palotájából, mintha a föld nyelte volna el őket, se hirök, se hamvok, se egy zsirfolt utánok, bár legalább egy marék poruk maradt volna piciny lábuk nyomán, hogy azt legalább bottal üthették volna.

Láttam én már karón varjut, az is elrepült, de még ilyet soha életemben nem hallottam, hogy így ott hagyjon csapot, papot, vakablakot egyszerre két királyleány. Jaj, hogy mit csinált hét rétű bánatában a király, nehéz börtönökkel, súlyos rabsággal büntette a katonákat, akár ott penészedhettek mind a kaszabörtönök mélységes fenekén jó katonái. Nem csuda, ha bánatába csuklott még a térdekalácsa is, oldalnyilalást meg éppen hetvenhetet számoltatott meg iródiákjával.

Mikor osztán megelégette az oldalnyilalást,

kiadta a szigorú parancsot, hogy mindenki kapjon új bakkancsot, amivel induljon a királykisasszonyok megkeresésére, de mindjárt. Minden kenyérpusztító, ruhanyővő, ecetbe szakadt eszü, higvelejü indult is rögtön. Mentek azok szívesen, öten is hat felé, mert a király félbirodalmát, ócska koronáját, ószeren árult arany almáját ígérte boldognak, boldogtalannak, csak egyszer láthassa még gyenge majoránna szépséges leányát, szegény gazdag király.

Csak egyetlenben egy szilaj legény nem mozdult meg hazulról. Ez a hires, nevezetes legény volt pedig Suliguli gyöngyvirágom.

Hát biz ez a gyöngyvirágom Suliguli kis jószágom nem olyan eme s ama bolond fia volt az édes apjának, hanem annál is bolondabb. Ő felőle ugyan üthették a lármadobot, egész nap azt vizsgálta, hogy hány görcs van a padló deszkájába. Így teltek napjai Suliguli urnak, a gyöngyömadtának.

Égyszer hallja Suliguli, hogy az ablaka alatt foházkodik valaki. Kinéz a házból, ámbár az orrát se szellőztette meg máskor, hát látja, hogy a király szőnyegporolója üti, veri, pofozza a szőnyeget, pokrócot, osztán váltig azt hajtja, hogy: hej a rézkörtéjét a világnak, ha valaki segítene megfogni nekem ennek a szélposztónak a végit, egyszerűbe gazdag emberré tenném!

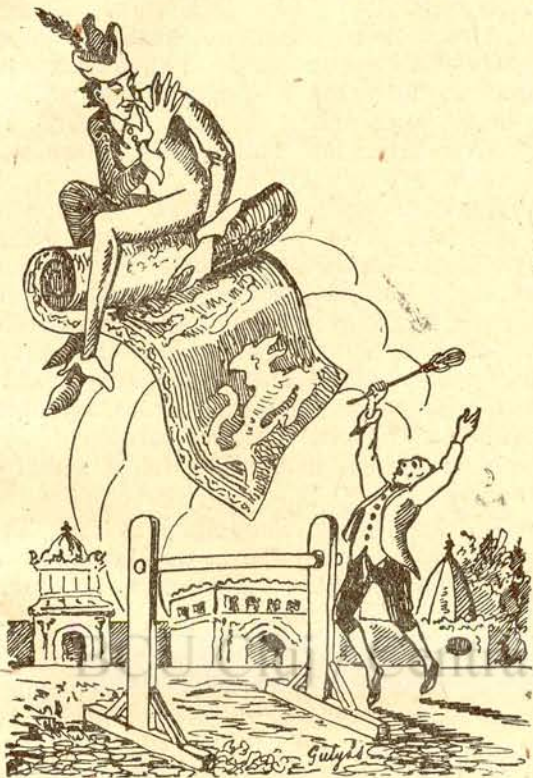
Suliguli éppen aznap nem a ballábát tette először a földre, ahogy kikelt ágyából, rögtön ki a házból, neki a pokrócszélének, osztán tartotta, mind fogta a szőnyeg végét, pokróc szélét, belécsimpajgózott, el se eresztette, a szőnyegporoló meg egyre mind csak verte a tartarka szép szőnyeget, a szőnyeg meg, ha hiszitek, ha nem, de minden ütésre nyult, nőtt, ki a szőnyegporoló markából, fel a levegőégbe, osztán vitte magával Suligulit, de vitte, mintha puskából lőtték volna ki, mintha széllel béllték volna ki az irháját.

Na, még így se jártam, gondolta magában gyöngyvirágom Suliguli, már engemet visznek. De hát, mondogatta magában Suliguli, mi törtenhetik velem? Ha felvettek, majd letesznek,



ha megunnak, majd elől kezdik. Ment hát vígan Suliguli, lovagolt a szelek szárnyán, szőnyeg szélén, nagy kényesen.

Egyszer csak elérkezik, mit tudom én hány heti, havi nyargalás után Suliguli [egy madár-látta kristálypalotához. Már illet még odahaza



se látott, ilyesmi még királyának se volt, se ablaka, se ajtajá, csak egy rézpántos, farugós vasajtón kellett belé bebocsátkozni fejülről.

Suligulinak se kellett egyéb, csak hogy egyszer már végre valahára föld csiklandozta drága kérges-retkes kis talpacskáit. Rögtön talpraugrott, ahogy hanyattesett a nagy utazás után és széjjelnézett, hová jutott.

Jaj, de milyen érdekes helyre került! Látott már Suliguli éjjeli őrt nappal csuklani, de ilyesmit még álmában se gondolt, hogy ilyen kristálypalota is legyen a világon, tul a óperenciákon. De hát mondom, nem olyan nyulszivü legény volt Suliguli, hogy rögtön inába szálljon a bátorsága, szállott az már máskor a horgasinába is, mégis így beszéle: összetöröm magamat, kitöröm a nyakamat, mégse hagyom magamat, csak azért se, osztán elindult le a grádicsokon. Hol, hol nem csetlett-botlott mindenütt. Fafalak, simitatlan, lenyalatlan sziklakövek legaljába, tetejibe, temérdek rest vánkost, puha dunyhát, csikos párnacihát látott, fakanalat, ótott gereblyenyelet rugdosott Suliguli, megint nagyot lépett, kicsit esett, hármat nyekkent, hetet hencseredett, ahol a lépcsőfoka ki volt szedve, feneketlen tenger fenekére potylyant, de akár előre, akár hátra került, fordult,

csömbölyödött, nem hallott ő egyetlenbe egy emberi hangot se.

Gondolta magába gyöngyöm Suliguli: még se haragszik meg, akárhová került, nem volt posztóba varrva az ő feje se, hogy ne tudta volna: haragosnak kettő a része, meg is verik, enni se adnak, hát ő mit busuljon, mikor egyikből se kapott eddig, se nem verték meg, se egy béaló falást nem evett, hát könnyen volt, éhen nem holt. De a kíváncsiság addig s addig törte, gyötörte mégis Suligulit, hogy egyszer, ahogy nagyon figyelt, valami hang jutott bele szőrtül-szörös füledobja kellős közepibe. Azt danolta valaki egy ajtón belől, hogy:

Kerek kendőt varrogatok,  
Kisirt szemmel itt bágyadok,  
Mondandó szavamat halld meg,  
Bús esetemet óh szánd meg!

De már ez több kettőnél, gondolta magába derék Suliguli. Nekiveselkedik a hétpántos ajtónak, kicsapja mind a két szárnyát, be a nagy kongó kristályszeép szobába, hát nem ott van gyenge majoránna, szép Pillempáty. lánnya szegény királyának?

Dombon nőtt virágot, ahogy meghervasztja a hideg őszi dér, úgy volt Pillempáty is, bizony lekókadtt egy szikrát minden őszépsége, de ahogy Suliguli rávetette horgas szép szemeit, orcája rózsái rögtön kinyilottak és Suliguli ott helybe, Börvelybe láthatta visszaszépülni Pillempátyot. Hanem ahogy visszatért szépsége hirtelen Pillempátynak a lelkemnek, jó testvéri érzése is felébredt. Dehog ment volna el ebből a gyönyörű márványfalas palotából, míg szegfűszept Perepáty nővérkéjét magával nem vihette. Ahogy tehát kiörülte, kikacározta magát gyenge majoránna Pillempáty, rögtön tovább vihancoltak Suligulival együtt még jó egynéhány termen és tornácon át egy másik szobába. Ennek a szobának meg fekeke nem volt, ebbe a terembe csak lefelé lehetett menni valami tekervényes módon, mert csak onnét, lennről csillogott valami kis mécsesvilág. Hát, Suliguli repült már nagy fényességen, a levegőmindenségen át, persze, hogy neki vágott most nagy merészen szepegeve ennek a nagy sötétségnek is. Mentek, mentek egy darabig, meg is éheztek volna, mig leértek volna, hanem egyszer csak eszébe jutott Suligulinak, hogy nem fárasztja ő tovább Pillempátyot. Kerített egy nagy hosszú kócmadzagot, azon ereszkedett lefelé, mig csak a madzagból tartott, mind szotyogott, szállott lejjebb, lejjebb. Már elérte volna szegfű szép Perepátyot, már a kis ujját is érte a drágámnak, mert gyűrűt is érzett a kis körme rugója körül Suliguli gyöngyvirágom, csak persze a sötétbe nem láthatta, mikor egy bömbölő hang üvöltött a barlangszobán keresztül. Csak ennyi volt, hogy: emberszagot érzek, de Suligulinak tudom egy krajcár se maradt a zsebibe, úgy megijedt, úgy hordta az irháját



visszafelé, fel a madzagon, mikor feleutján elérte Pillempátyot, őt is huzta magával, futottak, futottak, mint a peroszlen, szóval se érttem volna utól őket, mert egybe hazakerekedtek, — hipp imitt is, hopp amott is, a király háza előtt is, egyszeribe otthon voltak Pillempátyék.

Hát képzeljétek a király nagy örömét a hirre, hogy meghozta Suliguli gyenge majoránna szépséges leányát, szívének bálványát, lelke Pillempátyát. Mindent megadott Suligulinak, amit ígért, hat napra hetediket, szűrt, kalapot, csizmát, mézes mogyorót, félországot, csak a lányát nem adta odáig, míg a kisebbiket Perepátyot is haza nem hozza.

Hát Suliguli mit tegyen, módba jutott, disznó nagy pompába, más törülte meg a száját is, hájat evett, zsirt ihatott, ha úgy tartotta kényekedve, szalmán alhatott, de bizony haza kellett hoznia Perepátyot is. Kapta-fogta magát Suliguli, kimérettetett egy jó kupa lensét a király gazdag kincses házából, osztán ill a berek, nádak, erek, újra utra kerekedett. Igaz, hogy kéménybe, korommal úgy is pontosan felirta, merre járt, merre nem, mikor az ég zengett, de mégis jónak gondolta, ha lensét is szór a háta megé, hogy tudja, merre felé jöjjön vissza, ha szorul a kapcája. Érzékeny bucsut vett Pillempátytól, a királytól, mind a két kapufélfától, osztán jó gyeplőre véve eszt, lábászárát, fogta kis makrapipáját és megindult Perepáty után. No, meg is érkezett a kristálypalota pincegödréhez, s ott megszólítja őt két okos darázs, úgy, hogy együtt dongták ketten, amit az egyik suttogta Suliguli fülbe:

Suliguli jó barátom,  
Gondolkozik, amint látom!

— Hogy a hét szilvafába ne gondolkozzám, mondta Suliguli, mikor én csak magam vagyok olyan, amilyen szilaj legény, ti meg ketten vagytok, mégse segítetek rajtam. Hiszen, ha Perepátyot haza nem viszem, porba esett kenyerem, amit meg is szereztem, azt is odaveszitem. Lejebb menni már nem lehet, ott az a fekete gyerek, vagy miféle kancsalpofa, aki a multkor úgy rámrittentett, hogy minden keserves karajcárom kihullott a hétlyukra járó zsebemből!

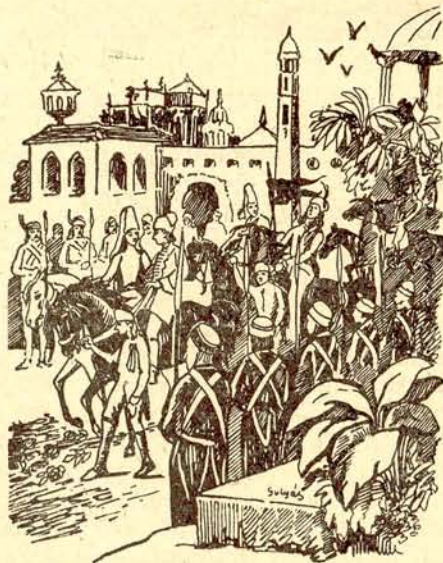
— Ne busulj, Suliguli, megsegítünk mi, csak ide figyelj. Ez az országos zsvány, aki odalenn lakik a poklok tornácában, galambbá változtatta a király lányát. Mikor fürödni megy abba a fekete tóba, aminek a vize onnan a mélyről csillog, leveti galambruháját, leteszi a partra. Ha valaki azt onnan ellopna, rögtön azután menne Perepáty, aki ruhája tolvaja, az a pernahajder rabló meg, aki őt itt tartja szegényt, fuhatná a tiz körmét utána, nem volna többet hatalma rajta. Itt egy horog, ez úgy fog, hogy lesórájzik a mélységbe, annak is a partjára, pont a ruha korcába, felkapja a fersinget, egybe felrántod, ide veszed, rögtön jön utána a gazdája!

Hát úgy is lett: hallatszott a kongó nagy mélységből az irtózatos fogcsikorgatás, ahogy a barlang öre észrevette az icki-vicki horog evickélését, de nem gondolta, el sem képzelte azt a mormogások hangadója, hogy most egyszerre repül fel a horgon a partra tett fersingje Perepátynak. Pedig úgy lett, ahogy az egyik okos darázs megjósolta. Beléakadt a horog a tülledálló szoknyába osztán felhandarikázott a Suliguli ölébe, utána a galamb sebes szárnyán jött utána. Mire már a barlangi zsvány utolérte volna őket, hol voltak már ketten akkor Suliguli meg Perepáty!

Akarjátok tudni hol voltak? Otthon voltak, ahol várták őket nagy dáridóval. De még hogy várták. Hatan is nyomták az ajtót, nem azért, hogy oda ne jöjjenek, hanem hogy el ne menjenek valahogy. Éppen lakodalomra érkeztek. Volt a királynak egy régi kenyeres pajtása, annak volt a lakodalma Pillempátytal éppen. Perepáty hogy ezt meglátta, rögtön azt mondta Suligulinak, hogy én a fehért feketének, a jobbot balnak látom hamarabb, hogy sem rólad lemondjak.

Hát igaz, hogy Suligulinak is csak Perepáty felé vala szive hajlása, de igaz, hogy úgy meg is szerette, hogy akár diót tört volna a homlokán Perepátynak.

Nem is hiába csácsogták még a békaszájak is árokaljától fel a hegy tetejéig, hogy soha még olyan hétországgra szóló lakodalmat



nem laktak, mint amilyen a Suliguli lagzija volt Perepátytal.

Ahogy bizony két ölelő karját átalvetette Perepáty a Suliguli nyakán, ahogy sok szép szavával, aranyos szájával olyat mondott, ami alig fért ki pici száján, — majd elolvadt Suliguli a nagy boldogságtól. Kár, hogy nem voltak a lakodalmán, ámbátor, lehet még most is tart: lábad ide, nem oda, szaladjatok hát oda!

(Marosvásárhely.)



## Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a tűzhányók pusztításáról.)

*Tamás:* A multkor a földrengésekről beszélgettünk. Annyi mindenfélét szerettem volna még kérdezni, de vendégek jöttek.

*Apa:* Talán nem jól érezted magad a vendégekkel? Én azt láttam, hogy a fiukkal kitűnően játszottatok. Amikor kinéztem az ablakon, arra gondoltam, hogy megfeledeztél minden beszélgetésünkről. Hozzáteszem, hogy örültem neki. Szeretem, ha tanulsz, jól esik, hogy minden iránt érdeklődöl, de azt is szeretem látni, amikor a játszótársakkal gondtalanul futkározol.

*Tamás:* Szeretek én nagyon játszani, de csak akkor, ha kibeszélgettem veled magam. A multkor még azt éreztem: nincs befejezve a beszélgetés. Te a földrengés pusztításairól beszélél és én még kérdezni szerettem volna valamit Pompeii városáról. Tudom, hogy a Vezuv pusztította el. Azt is olvastam, hogy kiásták. De többet igazán nem tudok róla. Sőt azt sem értem, hogyan áshatták ki, hiszen a kiomló tüzes láva kővé fagyott. Előbb azonban megégetett mindent.

*Apa:* Nem egészen úgy történt a dolog, ahogy elgondolod. A város lakóit nem lepte meg hirtelen a Vezuv kitörése. Azoñ a vidéken el voltak készülve mindig a fenyegető veszedelemre. A végzetes szerencsétlenség előtt néhány évvel, 63-ban Krisztus születése után, rémitő földrengés pusztította a várost. Gondolhatod, hogy amikor a végzetes szerencsétlenség első jelei mutatkoztak, hogyan rohantak az emberek házaikból a nyílt mező felé. A tűzhányó kitörése nem szokott váratlanul jönni. Ne gondold tehát, hogy a város egész lakossága a romok alá került. Nagy részük elmenekült. De ez a menekülés is borzalmas lehetett. A föld rengett alattuk, a sik mezőn a kocsik ide-oda hanykolódtak, mert a mező szinte úgy hullámzott mint a tenger. A nagy zürzavarban az anyák gyermekeiket kétségbeesve keresték, a gyerekek félelmükben jajgattak és sirtak, a férfiak nem tudtak segíteni. Még ezeknek jobb dolguk volt, mint azoknak, akik a városban maradtak. Gondold el, mit csinált volna anyád, ha nem talált volna rátok ebben a veszedelemben.

*Tamás:* Erre nem is akarok gondolni. Irtozatos lehet az, ha ember talpa alatt mozog a föld és nem tudja, mi történik vele. Azt mondtad, hogy a lakosok nagy része megmenekült, de arra nem válaszoltál, hogy a forró láva miért nem pusztította el az egész várost.

*Apa:* Ha kissé türelmesebb lettél volna, ezt is elmagyaráztam volna. Csak sorjában kell nézni a történeteket. A láva, fiacskám, azért nem pusztította el őket, mert egy másik város, Herculancum felé vette az útját. Ez aztán jól el van temetve. A város lakói és házai felett vastag, sziklává fagyott lávatömeg van. Herculancum

lakói egy nagy koporsóba vannak zárva, melynek födelét nagyon nehéz letördelni.

*Tamás:* Pompeii lakói is be voltak zárva, hisz ki kellett ásni őket. Ha a láva nem folyt rájuk, itt nem szikla volt a koporsó födel. Mi takarta be tehát a várost?

*Apa:* Amikor a Vezuv működni kezdett, kőtörmelékeket hajigált ki. Olyan sűrűn és olyan tömegesen hullott a kőeső, hogy 3–4 méter vastagon betakarta a várost. Azután sűrű hamueső hullott, mely szintén 2–3 méter magasan áll a kőtörmelék felett. A hamurétegre később föld került és az eltemetett város felett virágzó élet keletkezett. Az emberek gondtalanul sétáltak a mezőkön, eszükbe se jutott, hogy alattuk néhány méternyire őseik alusszák örök álmukat.

*Tamás:* Azt hiszed, apám, hogy azokat a szegény embereket hulló kőzapor ütötte agyon?

*Apa:* Voltak olyan szerencsétlenek is, akiket menekülésük közben a kőeső ütött le, voltak, akiket a dűledező házak szoritottak a törmelékek alá. De én azt hiszem, hogy legnagyobb részük nem így pusztult el. Azt gondolom, hogy a kő és hamu tömegén kívül a hegy belsejéből mérges gázok is törhettek fel, melyek sok embert megfojtottak. Annyi bizonyos, hogy nagy tűz nem pusztított a városban. Ha végigsétálnál a kiásott utcákon, ezt magad is azonnal észrevennéd. Éppen ezért érdekes Pompeii, mert tűz nem pusztította el. Az ólom, bronz és vastárgyak nem olvadtak meg, a talált csontokon sincs nyoma a tűznek.

*Tamás:* Az embereket milyen állapotban találták?

*Apa:* Bizony, fiam, csak a csontjaik maradtak meg! De csodálkozni fogsz, mégis előttünk vannak többen a város lakói közül. Ahogy a halál meglepte az embereket, legtöbbször lágy hamuréteg takarta el őket, vagy iszapos anyag fedte be testüket. A fedő takaró később lassanként megkeményedett. Egy tudósnak az a gondolata támadt, hogy a holtak maradványait a burkoló rétegből óvatosan kiszedeti és az így keletkező üregbe gipszet öntet. Az eredmény meglepő volt. Amikor lebontották a takarót, ott találták a gipszből öntött embert. Ugy feküdt, ahogy a halál meglepte. Ezek a szobrok a nápolyi muzeumban vannak nagy számmal.

*Tamás:* Engem különösen az érdekel, hogyan éltek ezek a régi emberek.

*Apa:* Ha a romvárosban sétálnál, hamar észrevennéd, hogy az életük nem nagyon különbözött a mienktől. A fő utvonalon egymást éri a sok bolthelyiség. Az egyikben pék árulta kenyereit, a másikban ékszereket kínáltak, egy harmadik bormérés volt, a negyedikben cserépedényeket árultak. Nem is tévedhetnél. Ráismerhetnél a kenyérmaradványra, a kocsmáros



edényeire, a borbély eszközeire. Pompeii gazdag, élénk város volt, polgárságának legnagyobb része vagyonos lehetett. A házak tágasak, nagyrészüket falfestményekkel volt díszítve. Az oszlopos udvarok és halastavak ma is felismerhetők. A legnagyobb élvezet egy ilyen romvárosban sétálni és elődeink életével megismerkedni. Azok a szegény gyerekek, akik akkor szerencsétlenül jártak, ma már csaknem 1900 évesek volnának. Pompeii másikat hét várossal együtt Krisztus után 79-ben pusztult el.

*Tamás:* Színházak és cirkuszok voltak-e a városban?

*Apa:* Tudtam, hogy ezt meg fogod kérdezni. De most én kérdezek tőled valamit. Mit gondolsz, voltak-e?

*Tamás:* Azt hiszem, voltak. A rómaiak nagyon szerették a játékokat.

*Apa:* Ebből még nem következik semmi, fiam. Pompeii lakói között nagyon sok volt a görög és másfajta nép. Tudtak ugyan mindnyájan latinul, de a város őslakossága nem volt római. Én másból következtetnem volna. Mondtam neked, hogy vagyonos polgárok laktak a városban. Ahol pedig vagyonos polgárok laktak, ott szórakozó helyek is vannak.

Két színházat is találtak. A nagyobbikban 3000 ember is elfért. De a pusztulást megelőző

időben valószínűleg itt is jobban szerették a gladiatori játékokat. Megtalálták a gladiátorok nagy kaszárnyáját. Ezek közül a bajvivók közül némelyik olyan népszerű lehetett, mint ma a híresebb sportemberek. A házak falai telve vannak hirdetésekkel. Érdekes cirkuszi játékokat adnak a lakosok tudtára. Sőt rajzok is vannak a falakon. Ugy látszik, az iskolából hazajövő gyerekek rajzolgatták fel a népszerű vivókat a falakra. Csodálatos épen maradtak meg ezek a rajzok. Gyakran szeggel, vagy valamilyen hegyes tárgyval véstek a falakra. Ugy látom, kevés volt a rendőr és sok az iskolakerülő. Erre mutat az, hogy nagyon sok fal be van firkálva.

A gladiátor-kaszárnyában nagy rend lehetett. Egyik szobában két csontvázat találtak, mellettük bilincsek vannak. Valószínűleg megbilincselve büntetésüket töltötték a szerencsétlenek, amikor a halál meglepte őket.

*Tamás:* Igérd meg, apám, hogy egyszer elviszel Pompeibe és ott még beszélgetünk sok mindenről.

*Apa:* Nagyon szívesen megigérem, fiam, de csak akkor vihetlek el, ha az emberek között megszűnik a gyűlölködés és mindenütt szívesen fogadnak bennünket. Mig ilyen zavaros a világ, nincs kedvem az utazáshoz.

(Budapest.)

## Gyuri, a rét királya.

— Színjáték. —

Írta: Görögné Beke Margit.

Személyek: } Gyuri,  
} Bandi,  
} Laci,  
} Jutka.

Bandi, Laci, Jutka vigan játszanak a réten. Köveket raknak egymásra. Mellettük egy tábla ezzel a felirással: Itt szabad játszani!

Gyuri (jön, zsebre rakott kézzel, fenyegetően): Hogy mertek itt játszani?

(A gyerekek ijedten rebbennek szét.)

Jutka (a babáját szorongatja, Bandi a Laci háta mögé bujik).

Laci (kicsit megszeppenve, de azért mégis kivágja): Tegnap is itt játszottunk!

Gyuri: Tegnap még nem én parancsoltam! De máttól kezdve csak az játszhatik itt, akinek én megengedem! Puntum!

Jutka (pityereg, de azért dühösen): Fel van írva erre a táblára is, hogy itt szabad játszani!

Gyuri (odanéz): Mi van felírva? Majd megmutatom én, hogy az lesz felírva, amit én akarok! (A zsebéből ceruzát kotor elő és felírja még ezt a szót, hogy: nem.) No, mi van most felírva?

Jutka: Macskakaparás van felírva! (A gyerekek vihognak.)

Gyuri (dühösen): Elovasad, vagy nem olvasod? Ha nem olvasod el rendesen, rákötöm a nyakadra ezt a spárgát, itt ni, (a zsebéből előhuz egy hosszú spárgát és fenyegetőleg tartja a Jutka orra elé) és ezzel felhuzlak oda a táblára, hogy jobban lásd, mi van felírva! Itt átvetem és így huzlak, ni! (Mutatja.)

Jutka (bőg): Hiszen akkor megfulladok!

Gyuri: Annál jobb, legalább nem eszed el a kenyeret a testvéreid előtt. Ahol sok a gyerek, ott egynek kevés jut!

Jutka: Nekem nincs is több testvérem, csak Bandi és ő nem is szereti a kenyeret!

Bandi: Én nem akarok sok henyeret enni!

Gyuri: Hát bánom is én, akkor majd valami szegény gyerekek adják a te részedet!

Jutka: Nem kötsz kötelet a nyakamra, nem akarok megfulladni!

Gyuri (fenyegetőleg közelebb jön, a spárgát a kezében tartja): Olvasod, vagy nem olvasod?

Jutka (Lacihoz huzódik): Nem tudok macskairást olvasni!

Gyuri: Hármat számolok, ha addig nem olvasod el szép hangosan, amit odairtam, akkor a nyakadon a spárga! Egy... kettő...



Jutka (pityereg): Olvasom, de milyen betű az első?

Gyuri: N betű, talán nem elég szép?

Jutka (olvas): Itt... nem... szabad játszani!

Gyuri (a többiekhez): No! Hallottátok? Csak annak szabad, akinek én megengedem! (Bandinak.) Te is olvasd el!

Bandi: Én nem is tudok olvasni!

Gyuri: Egy-kettő, különben felhuzlak a nyakadnál fogva!

Bandi (bőg): Nem akarom, hogy felhuzd a nyakamat!

Gyuri: Akkor rajta!

Bandi: Hiszen én nem is tudok olvasni!

Gyuri: Hát mondd el azt, amit én mondtam!

Bandi: Csak annak szabad játszani, akinek én megengedem.

Gyuri: Szamárr! Tetődled nem fél senki, te tökmag filkó! Akinek én megengedem!

Bandi: Hát azt mondtam!

Jutka: Igenis azt mondta!

Gyuri: Ilyen tökmaggal nem állok szóba!

Laci: Olvasd el te, hogy mindenki tudja a parancsot.

Gyuri: Nos, mi van oda irva, halljuk!

Laci: A te potyo... potyo... grafiád van oda irva, számárfül.

Gyuri: Vigyázz magadra, ha nem fogadsz szót, rákötöm a spárgát a Bandi nyakára és te leszel az oka, ha megfullad. (Ugy tesz, mintha máris megtenné, Bandi ordít.)

Laci: Hagyd azt a gyereket! Az van oda irva, hogy nem szabad játszani, de mi mégis itt játszunk!

Gyuri: Nem bánom, itt maradhattok, ha szót fogadtok nekem! Én leszek a király és ti lesztok a szolgálaim! A rabszolgáim! Ez a kőrákás éppen jó lesz, ez lesz a trónom!

Bandi, Jutka (egyszerre): Az nem trón. Az a mi házunk. Azt nem neked építettük.

Gyuri: Annyi baj legyen. Majd én most elfoglalom és akkor az enyém lesz, azért vagyok király!

Bandi: Legalább jó kemény trónod lesz!

Gyuri: Azt már nem! Hozzatok jó sok füvet, az lesz a bársony rajta! (A spárgával kergeti őket, mintha ostor lenne.)

Bandi, Jutka elszaladnak fűért, hoznak egy jó csomót, rászórják a kőre, Gyuri kényelmesen elhelyezkedik rajta.

Gyuri: No, most ketten két oldalról legyezni fogtok, éppen úgy, mint ahogy a könyvemben legyezik a fekete királyt!

Jutka: Az a fekete király az én könyvemben is benne van, de azt egy szolga legyezi, pedig az igazi király!

Gyuri: Ebből láthatod, hogy én vagyok a nagyobb ur, mert engem ketten fognak legyezni. Punktum. De ha rám száll egy légy, pofont kaptok. Szedjétek jó széles nagy leveleket. Egy, kettő!

Bandi, Jutka elszaladnak leveleket szedni.

Laci: Én is király akarok lenni! Legyünk

mi ketten a királyok és minden királynak legyen egy rabszolgája.

Gyuri: Megbolondultál? Hogy lehetne két király, mikor csak egy király van a világon és az én vagyok!

Laci: No te ugyan nem valami sokat tanultál, ugy látom. Hiszen minden országnak van egy külön királya. Én egy másik ország királya leszek.

Gyuri: Engem ugyan nem teszel lóvá! Ejszen, más ország nincs, csak a mi országunk. Sohasem láttam másik országot. Te sem láttál.

Laci: Te számár, hát persze, hogy van másik ország, ahol a mi országunknak vége van, ott kezdődik a másik ország, mint egyik kerítés végénél kezdődik a másik kerítés.

Gyuri: A mi országunknak nincs vége sehol. Láttad te már a végét? Láttál te már valahol kezdődni egy országot? No, ugy-e, hogy nem láttál? Ugy-e, hogy nem én vagyok a számár?

Laci: Bizony az én mamám volt már Franciaországban. És ott nem is magyarul beszélnek.

Gyuri: Ha-ha-ha! Franciaországban! Hiszen az csak a mesében van A. János Vitéz mesében.

Laci (elszontyolodik): Bizony az én mamám nem a mesében van, hanem otthon van a mi szobánkban. És ő igazán volt Franciaországban.

Gyura (vállat von): Nem tudom, de nem is kell mindent tudni egy királynak. Elég, ha parancsolni tud. Egy szóval, itt nem lehet két király, mert ez egy ország. Ennyit csak megértesz te is. Majd ha háborusdit akarok játszani, akkor te lehetsz a másik király, akit legyőzők.

Laci: No hát nem bánom; és most mi lesz a dolgom?

Gyuri (gondolkodik): A te dolgoz az lesz, hogy elkergezz innen a rétről mindenkit, aki nem engedelmeskedik nekem. És mindenkinek kihirdesd, hogy ez az én birodalmam.

Jutka, Bandi (visszajöttek, nagy leveleket hoznak).

Jutka: Ni, milyen szép pipi szalad ott a réten.

Bandi: Ott meg egy lepke, jaj, megfogom.

Gyuri: Laci szógám, parancsold meg a csirkének és a lepkének, hogy jöjjenek ide elé. Ha nem jönnek, kergetsd el őket! Parancsolom! (Laci elszalad.)

Gyuri (Jutkához, Bandihoz): Ti pedig legyezzetek, ahogy megmondtam!

Bandi, Jutka (mögéje állnak és legyeznek két oldalról).

Bandi: Hiszen itt nincs is légy!

Gyuri: Az nem fontos. Hátha jön egy.

Jutka: Bárcsak szállna rád egy jó nagy darázs és csipné meg az orrod hegyét.

Gyuri (rácsap a trón karfájára, dühösen): Rabszolgák! Egy-kettő, üssétek le ennek a lánynak a fejét, mert megsértette a királyt.

Jutka: Nem engedem levágni a fejemet, mert akkor nem nő másik.

Gyuri: Hátha megnő? A sárkánynak is nőtt a mesében, hátha neked is kinő? Majd megpróbáljuk!



Jutka (fogja a nyakát, bög): Nem próbáljuk meg! A tieddel próbáljuk meg! Én ilyen buta játékot nem is játszom. Inkább elmegyek (eldobja a legyezőt, odébb megy).

Bandi (egy darabig még legyez, egyszerre Gyuri hátrafordul és nyakon vágja).

Gyuri: Nem jól legyeztél, rám szállt egy légy!

Bandi (bög): De igenis, hogy jól legyeztelek! Nem is szállt erre légy, nem is igaz! És én nem is játszom ilyen buta játékot, inkább elmegyek! (Eldobja a legyezőt, elmegy Jutka után.)

Laci (visszajön): Én nem játszom ilyen butaságot. Most szegény lepkét véletlenül agyonütöttem, mert el akartam kergetni! Én nem akarok több lepkét agyonütni a te kedvéért! A kutyus sem akart szót fogadni, azt is megdobtam kövel. Hátha az is megsántult? Én inkább elmegyek! (Elmegy ő is.)

A három gyermek messziről kiabálva mondja: Ott hagytuk a pofozó királyt, legyezheti maga-magát!

Gyuri (ulánuk kiabál): Azt hiszitek, hogy bánom? Legalább az enyém az egész rét!

(Legyezgeti magát egy darabig.) Mit is játszhatnék? Jó lenne egy kutyus, azt megdobálhatnám! Buta-Laci elkergetett mindenkit! Mit csináljak? (ásít) A... de unalmas itt egyedül a kutyafáját! Megnézem nem jön-e erre valami gyerek, nem bánom, ha idegen is, csak gyerek legyen. (Felkel, kinéz az utra. Éppen most nem jár erre egy lélek se! Tyűh, de unatkozom! (Megint ásít.) Ah...)

Bandi (messziről odakiált): Hogy mulat a nagyságos király?

Jutka: Van elég helye a réten, nagyságos király ur? Ki tudja nyujtani kényelmesen a lábát?

Laci: Hogy mulatsz, nagyságos király ur? Szót fogadnak a rabszolgáid, a fűszálak meg a hangyák?

Gyuri (aki előbb követ ragadott, hogy meghajigálja őket, most meggondolja a dolgot és eldobja a követ, de hátat fordít nekik): Ha vissza jöttök és szépen játsztok velem, nem bántlak, megbocsátok!

Jutka: De hiszen ott nem szabad játszani. Nézd csak meg, mi van a táblára írva!

Gyuri (most már feljűk fordul, azok is egyre közelebb jönnek): Eh, az a tábla, az csak olyan firikálás, azzal ne törődjete! (A három gyerek kacag.) Azt mondja, hogy firikálás, pedig ő irta! (Egymás kezét fogva, óvatosan közelednek, elől Jutka, maga után huzza Bandit, az meg Lacit, körül járják Gyurit.) Együtt:

Nagyságos király ur, mulathat magába,  
Elhagyta ökelmét minden rabszolgája!

Gyuri (megint felkap egy követ, de eldobja): Játsztok rendesen, vagy nem?

A gyerekek (egyszerre): Hiszen mi egé-

szen jól játsztunk! Ez nem is rossz játék! (Tovább énekelnek.)

Nagyságos király ur, tessék vigan lenni.  
Ha nincs jobb multság, tessék füvet enni!

Gyuri (most már nagyon dühös és komolyan meg akarja dobni őket).

(A gyerekek szétrebbenek.)

Gyuri: Hát ne szaladjatok el, mondom, hogy nem bántlak, ha játsztok velem!

Laci: Jó, nem bánom, de most én leszek a király.

Gyuri: Jó, de azért én is király leszek. Lehet két király.

Laci: Hiszen az előbb azt mondtad, hogy nem lehet két király.

Gyuri: De te azt mondtad, hogy lehet és neked jobban kell tudni, mert öregebb vagy két hónappal.

Laci: Hát, ha nekem volt igazam, akkor mi hárman leszünk a királyok és te leszel a rabszolga.

Gyuri: Az nem lehet, mert csak egy trón van.

Laci: Annyi baj legyen. (Beleül a trónba.)

Jutka, gyere ide az ölembe, Bandi meg üljön a te öledbe. (Megteszik.) Így ni. Te meg legyezz bennünket, hogy ránk ne szálljanak a legyek.

Gyuri: Nem bánom, de nem sokáig legyezzek.

Laci: Majd ameddig én akarom!

Gyuri (legyez de egyre kapkodja a fejét).

Laci: Miért kapkodod úgy a fejedet, mi bajod?

Gyuri: Félek, hogy pofon ütssz.

Jutka (diadalmasan): Nagy hős vagy, mondhatom. Én is legyezttem, mégse kapkodtam a fejemet!

Bandi: Én sem kapkodtam, pedig kisebb vagyok!

Gyuri (dühös megvetéssel): Mert ti nem tudtátok, hogy pofont kaptok, de én tudom.

Laci: Most azért se kapsz!

Jutka: Ne is pofozkodjatok itt, mert akkor mi lepotyogunk az öledből. (Egyszerre mind a hárman):

Királyból lett szolga,  
Mert nagyon hengegett,  
Királyból lett szolga,  
Mert nagyon hengegett.

Gyuri (jó nagyot csap rájuk a legyezővel): Pukkadjatok meg! A pofon mégis a tietek lett. (Elfut.)

(Budapest.)

FÜGGÖNY.

A „SZÖKÉS A TEKNŐBEN“ című regényünk közlését már befejeztük.

A regény könyvalakban máris kapható és a csinos, izlésesen kiállított, keménykötésű műnek csekély 48 leu az ára.

Kevés példányunk van. A könyvet az összeg előzetes beküldése, vagy utánvét mellett szállítjuk.



## BODRI.

Hösköltemény Pataki Kálmán rajzaival.

— Irta: DVORCSÁK JÁNOS. —

Jankóék egy nagy kert közepén laknak  
S őrzésére annak hamis kutyát kapnak.  
Ennek a kutyának tisztos neve Bodri,  
S bizony ez mindenkit meg szokott morogni!...

Még az apukát is, ki pedig eteti,  
Vigyorgó fogával meg-megfenyegeti.  
Hát még, ha valaki kikezdene vele,  
Hiszen: beletörne a – bicskája nyele.

Jankóék mamája készül a piacra,  
Kis fiait, lányát rendre kioktatja: .  
Ezt, meg ezt nem szabad, de különösképen  
Nehogy ott járjatok Bodri közelében.

Bodri még javában az igazak álmát  
Aludta, bár füle elkapta a lármát,  
Am amikor Anyu néven említette,  
Felült, mintha szólna: ő is megértette.



Azzal Anyu ment is... Egyedül maradv  
Maga mesterségét gyereknép folytatja:  
Jankó kardot farag, Dodóka labdázik,  
Kapualji hintán Bözsike hintázik.

Nagy fejét Bodri is vissza, földre hajtja  
S hogy ne háborgassák, már csak azt óhajtja...  
Csend van; csak a nagy fán szólal meg a rigó,  
Az is annyit mond csak: Jaj de jó a dió.

Rendben is ment volna így mindnyájuk dolga,  
Ha Jankó kardjával el nem készült volna,  
S ha nem unná már a hintát a kis Böske,  
Labdája Dodónak, Bodrihoz nem szökne...

De a kard is készen, a hinta se jó már,  
A labda is elbujt s – épp a kutyaolnál.  
Es amily nyugodtan aludt eddig Bodri,  
Oly mérgesen kezdett eztán – vigyorogni...

Kéri Bözsi búsan: Bodrikám add vissza!  
De Bodri csak morog s fogát vicsoritja.  
– Bodrim! szól Dodó is (szinte imádkozva)  
De biz Bodri őt is csak le hám-hámozza.

Jankó csak most kapja észbe, hogy itt mi van,  
S tyűh! kiált, no ezt már nem hagyjuk annyiban!  
Csakót a fejemre, kardot a kezembe,  
Moresre tanitlak, Bodri, Istenemre!

Az csak mégse járja, hogy tán még a helyed  
Meg se melegedett s – hogy neked áll feljebb,  
A fűzfán füttyülő rézangyalát neki,  
Egy vitéz katona ezt el nem tűrheti!

S vesszőparipáját maga alá kapva  
Már került is egyet gangos, büszke trappba.  
Majd szól: Baba, Didó, te ott, te meg itt állj...  
– Vezéri két szeme ragyog, mint a kristály.

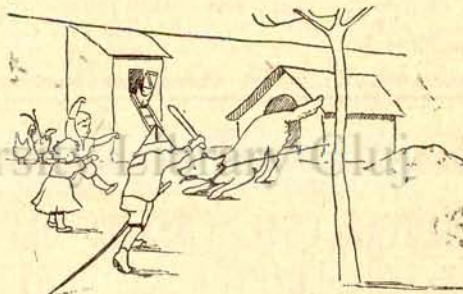
Én a vezér vagyok, ti pedig a sereg,  
Ti azt cselekszitek, mit én vezényelek.  
Ki vitézül harcol, kap érdemkeresztet,  
Aki pedig gyáva, az – kardomtól reszket...

Ha azt mondom: hurrá! – az ellenre csaptok,  
Ha azt mondom: megállj, ne tovább egy tapot.  
Vitézségünk, lehet, ujságba lesz holnap,  
Mélto unokái, vitéz nagyapónak...

Bodri ül; bár mérgét még nem hagyta abba,  
Legyet a füléről egykedvűen kapva,  
Es dehogy is sejtí, hogy még itt ma véle  
Vitézséget próbál Jankó kardjaele...

Seregén még egyszer végig néz a vezér,  
A száj immár hallgat, már csak a szem beszél.  
Kérdez a vezéré: – Mindőtök beválik?  
A seregé felel: – Vitézül, halálíg!

Azzal kardját Jankó hirtelen kirántja,  
S „hurráh!” ordít, futván Bodrinak iránta,  
Es amint a vitéz generális tette,  
Vitéz hadserege mindenben követte.



Jaj neked ez egyszer, jaj neked ma Bodri,  
Te már ugyan nem fogsz, senkire morogni.  
Hacsak házikódat hátadra nem kapod  
S véle a kerítést által nem ugratod!

Ámde néni, lám csak, Bodri nem aféle  
Hitvány, ki a maga árnyékától félne,  
Mert fürge lábai nemhogy elfutnának,  
Sőt még csak ő nem fél, sőt még csak ő támad!

Egyet olyat ugrik a vitézek fele,  
Hogy menten elszakad rabszabó kötele,  
Es akkorát vakkant hirtelen vagy százat,  
Hogy – ki merre lát, fut a vitézi század...

Gyönyörűség nézni, mily „vitézül” futnak,  
Boldog, ki egy lépcső-fokkal feljebb juthat,  
Nagy „vitéz”-ségükben, hogyha ott lett volna,  
Az egerlyukban is jól megfértek volna.

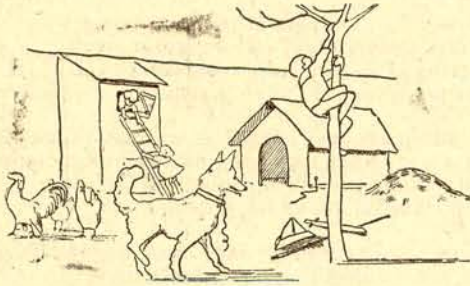
Esze nélkül futott, ki amerre tudott,  
Tán máig se tudják ki, hová, hogy jutott?!  
Bárhová, csak hamar, mert a posztó drága,  
Es ha nem sietnek – folt kell a nadrágra...

Sőt még máshová is szükség lehet foltra,  
Mit pedig nem kapsz meg akármelyik boltba,  
Mert amily goromba fráter az a Bodri,  
Képes a posztóhoz mást is – hozzá fogni...

Fel tehát, vitézek, fel a nagy csatára,  
Akarom mondani, a legelső fára!  
Akinek fa nem jut, az létrát keressen,  
Legfőbb elv a: „Siess!” – így tehát siessen.



No de, hál' Istennek, minden meg van óva,  
Jankó a diófán, Dodó a tyukolban',  
Tyuklétrán Bözsi is tör fel nagy sietve,  
Mint Fóthon a borban egykor a gyöngy tette.



Bodri meg nagy büszkén az udvart bejárja,  
Hol az ólra néz fel, hol pedig a fára,  
S amelyik „vitézhez“ közeledik, – reszket,  
Hol ez mondja, hol az: Jaj, megesz, most esz meg!

Kard, paripa, csákö földön heverésznek,  
Szomoruan nézik fentről a „vitézek.“  
Nincs nekik már, nincsen, csak egyetlen vágyuk,  
Hogy mégegyszer földet érhesen a lábuk.

Bodrit békességben ólhoz kötve lássák,  
Ne hallják rettentő hangja harsogását,  
No meg is fogadták: vele békét kötnek  
S míg világ a világ, sohse bántják többet!

(Arad.)

## A MAGYAR CSALÁD TELJES OLVAS- MÁNYSZÜKSÉGLETÉT KIELÉGITIK

### a Pásztortűz

szépirodalmi folyóirat,

### Magyar Kisebbség

félhavi politikai szemle,

### Vasárnapi Ujság

képes családi hetilap,

### Cimbora

képes gyermekujáság.

Ha a család fő a fent felsorolt négy lapot megrendeli, amellyel, hogy aránytalanul olcsóbban jut hozzájuk, a **Magyar Kisebbségben** politikai irányú érdeklődését, a **Pásztortűzben** magasabb rendű szépirodalmi igényeit elégíti ki, a **Vasárnapi Ujságban** a hét aktuálisait és szórakoztató olvasmányokat, a **Cimborában** pedig gyermekeit szórakoztató és nevelő hasznos olvasni valókat talál. Táborukban kell lenni tehát minden magyar családnak.

Kérjen mutatványszámot: a

**Haladás** Lap- és Könyvkiadó Vállalattól, Kolozsvár, illetve a **Magyar Kisebbség** kiadóhivatalától Lugos, illetve a **Cimbora** kiadóhivatalától, Szatmárról.

## Elek nagyapó kis krónikája.

### Rákosi Viktor meghalt.

Sok ezer gyermeksziv dobban meg e szomorú hír hallatára, mert sok ezer gyermek lelke épült Rákosi Viktornak, a *Korhadtt fakeszesztek* és számos ifjusági könyv írójának a művein. Nagyok és gyermekek gyászolják őt, mert nagyoknak és gyermekeknek a szívéhez egyaránt megtalálta az utat. Én ifjúkori barátomat vesztettem benne: együtt, egy földél alatt indultunk el az írói pálya nem éppen virágos mezején. Az 1881-ik esztendőben született a *Budapesti Hírlap*, mi ketten voltunk ennek a ma már öreg újságnak a Benjáminjai, 22–23 éves jókedvű, írói babérokért nemesen versengő ifjak. Ő *Sipulusz* név alatt fakasztotta egészséges kacagásra a közönséget, én *Székely Huszár* név alatt igyekeztem mosolygásra deríteni. Alig 24 éves korban mindketten fészket raktunk ugyanegy esztendőben, s Isten hat-hat gyermekkel áldott mindkettőnket. Nem volt okunk panasza: vagyont nem gyűjtöttünk a tollunkkal, bár mind a ketten sok-sok könyvet írtunk, de mindketten meg lehettünk elégedve erkölcsi sikereinkkel: a közönség megbecsülte írásainkat, mivelhogy sohasem tántorodtunk félre az egyenes utról, szívet-lelket nemesítő olvasmányokkal igyekeztünk táplálni a lelkeket.

Rákosi Viktor igazi hős volt: több husz esztendejénél sörvasztá gyötrelmes betegség, az utolsó tiz esztendőben gyermekei támogatták egy-egy rövid sétára, szinte fogoly életet élt, ágyban fekvé mondta tollba feleségének, gyermekeinek elméje születtjeit, s alig volt hét, hogy valamit ne diktált volna annak a közönségnek a számára, melynek talán sejtelve sem volt arról, hogy azokkal a többnyire vidám történetekkel egy halállal vívódó ember ajándékozta meg. Végre megkönyörült rajta a jó Isten s leküldötte érette a Halál angyalát. Szegény emberként halt meg, hisz – magyar író volt. Közös sorsa ez jóformán minden magyar írónak: gazdagítani ezreket, milliákat, ők maguk szegények maradnak mindhalálig.

Legyen áldott az emléke!

## A Cimbora október hó 21-én megjelenő, 42-ik számának tartalomjegyzéke:

Cimkép: *Torockói mátkapár.* – Szentimrei Jenő: *Me-  
gyék haza.* Vers. – Kertész Mihály: *Csóka Jani pályafu-  
tása.* Mese. – Elek nagyapó: *Hamupepejke királyfi.*  
Mese. – Dsida Jenő: *Ősszel az erdőn.* Vers. – Csürös  
Emilia: *Az esperantisták birodalmából.* Elbeszélés. –  
Tamás érdeklődik. – Monoky Sándor: *A barát.* Vers.  
Elek nagyapó: *Ócsike megrétálja Pincurkát.* – Bandi  
bácsi: *Az aranyruhás légy.* Mese. – Jani bácsi: *Hasz-  
nos szórakoztató.* – Karsa Ilona: *Irisz kisasszony es-  
küvője.* Mese. – Fülöp József: *Kis tyukica halála.*  
Mese. – Csürös Emilia: *Ali basa kézfogója.* Mese. –  
*Fejtörő.* – *Elek nagyapó üzeni.* 0-0-0-0-0-0-0-0-0-0



## Béka-dal.

— Irta: BANDI BÁCSI. —

Künn a tón, a rét alatt  
Krekk, krekk, krekk!  
Béka trupp vert sátrakat,  
Krekk, krekk, krekk!  
Van is nóta, vig dolog,  
Hogy hallgatni, győzni sok!  
Krekk, krekk, krekk!

Nagyja, vénje varrogat,  
Krakk, krakk, krakk!  
Cipellőt, topánokat,  
Krakk, krakk, krakk!  
S ha mind kész van, brekekek,  
Hányják a bukfenceket!  
Krakk, krakk, krakk!

Azalatt az ifjuság  
Krakk, krakk, krakk!  
Szaporán nótához lát  
Krakk, krakk, krakk!

Jaj, de fura, ennyi csak:  
— Nem terem itt ábéab!  
Krakk, krakk, krakk!

Ej, dehogynem, némelyik,  
Krikk, krikk, krikk!  
Betüben gyönyörködik,  
Krikk, krikk, krikk!  
Ott vannak már: pé-er-uty,  
Krututyutyu kutykuruty,  
Krikk, krikk, krikk!

S lám: egy olvasni is tud:  
Krukk, krukk, krukk!  
— Gó-lya né-ni el-a-ludt  
Krukk, krukk, krukk!  
Al-mo-dik is, ó, de mit?  
Békazuzát, békafit!  
Krukk, krukk, krukk!

(Budapest.)

## A legkisebb gyermek.

— Irta: F. VADNAI HERMIN. —

(Folytatás és vége.)

A nagy vérzivatarban örömök is nyílnak, s amerre a háboru fúriája elszáguldoz, helyenkint egy-egy virágszál marad életben. Ilyen vérben nyíló virág volt Béniéknek az a pár nap, melyet a harctérről szabadságotl testvér otthon töltött. Az a sápadt, keskenyarcu fiu, ki az érettségi előtt alig vonszolta magát, annyira kimerítették a tanulásban eltöltött éjszakák, — kinn az ágyudörgésben, puskaropogásban, gigászi harcok szinterén gyönyörű szál férstuvá fejlődött. Megnőtt, vállal megerősödtek, arca kinyílt, kivirágzott. A sápadt ifjúból — mint szürke hernyóból a ragyogó pillangó — délceg, büszke dalia lett, kinek mellét a legszebb kitüntetések ékítették. A hőslékü fiu hazahozta hirtelen kipattant szépségét, lehajtotta gyönyörű fejét édesanyja ölébe, hogy az játszahason dús hajával, szép barnafürtös fejével, mely fölött már ott ólálkodott a Végzet, a kérlelhetetlen, kegyetlen Sors.

Három hétig még ragyogott fölötté a Nap, három hétig még hihette, talán, mégis azok között lesz, akik a nagy orkánt túlélük, három hétig . . . aztán az a vészben, fergegben kivirult levente, gyönyörű barna fején husz év tavaszával egy tündöklő szépségü májusi délután vérző sebeivel Galicia feneketlen sártengerében kilehelte lelkét.

A kis Béni harmadszor is elárvult. A csöndes mosoly egészen elhalt keskeny, vértelen szája körül; nagy szeme, mint két nagy kérdőjel bámult a világba; a folyton körülötte lebegő gyászfátyol sötét árnyékba borította egész kis világát, mindinkább hidegülő otthonát. Az egyetlen, mellette maradt testvérnek ruganyosabb, ellenállóbb volt a szervezete, de Béninek sok

volt a könny; egyre fogyott, senyedte, míg egy esős, szeles délután kórágyra nem döntötte vézna testét. Heteken át lebegett élet s halál között. Lázálmában az iskolaudvart látta; a csunya fiuk kinevették, de a jó kislányok szerették, szivesen játszottak a kedvesen mosolygó kis vöröshajával; különösen a tiszteletesék Sárija volt jó pajtása, most is ő hívja s a lázas gyermek fölfigyel, beesett szeme merően néz egy pontra, keskeny, sápadt arca fölött a rőt haj úgy lán-gol, mint a vértanuk glóriája. Fölfigyel, erőlködik, majd hirtelen fölül a lázas betegek megmagyarázhatatlan erejével s egész lényét jellemző kedvességgel énekl: „Sárika, Sárika, kis szentem!”

Mellette az anyja térdre borulva imádkozik: Nagy Isten, annyit vettél már el tőlem! Ezt az egyet hagyd meg nekem! Hagyd meg nekem reménynek, hagyd meg vigasznak!

S Isten csodát művelt. A csonttá s bőrré aszalódott gyermek életben maradt. Csakhogy míg kis Béni a nagykaszással viaskodott, idegenbe szakadt testvéreinek segélyt nyújtó kezét a nagyhatalmak elzárták előle s Béni árva-házba került, messze idegenbe.

Husz kis vaságy állott katonás rendben a hálóteremben, husz egyszerű, de fiszta teríték az asztalon. Barátságos, fásított udvar, benne csöndesen játszó egyenruhás gyermekek — ez volt 4 éven át Béni otthona. Hogy jól érezte-e magát benne? Istenem, nem volt rossz hozzá senki, de a szive úgy vágyódott vissza, abba a fehér-falu kis házba, ott a Timárpatak partján, ahol annyi gyerek között ő volt a legkisebb, őt becézte, őt csókolta, őt szerette mindenki. Itt soha senki meg nem simogatta sápadt arcát,



soha senki magához nem ölelte vézna testét. A szoba meleg volt, a kenyér puha és jó, csak az anyai szeretetet nem tudta nélkülözni.

Némely vasárnap kimehetett a városban lakó nénjéhez. Ez s két fiacskája volt az ő kis családja, melyhez soha üres kézzel be nem állított Béni. Hol egy kis lombfűrész munka, hol sovány zsebpénzén vett 1–2 szem cukorkát. Kézimunkakönyvének nevezte azt a papírlapokból összevarrott füzetet, melybe színes papírból kivágva egész csodavilágot ragasztott tele. Az első lapokon a gyümölcsöskert termékei sorakoztak pompázó színekben; ezt az állatvilág követte, az összes földövek gerinceseivel, hullóival s ragyogó tollazatu madaraival. A mesék birodalma, hová oly szívesen menekült a valóságos élet ridegsége elől, egymásután sorakoztatta föl Piroskát, Hófehérkét, Hamupipókékat s a többi kedves ismerősünket. Ezeket Herakles hőstettei követték, a mithologia sok más szépségével együtt. S ha nem volt ideje rajzolni, fúrni, faragni, festeni, kapta magát, fogott egy tarkaszárnyu pillét a gyerekeknek.

Nénjével irták meg közös leveleiket az elárvult otthonba; együtt beszélgettek régmúlt eseményekről; innen szállt vissza lelkük boldogabb idők felé; itt kovácsoltak terveket s szövögték a remény himes szálait a jövő titokzatos képeibe. Reménykedtek, tervezgettek s még nem bontakozott ki előttük a cél, amikor határozni kellett. A kis Béni már elvégezte a négy középiskolát s az árvaház nem lehetett tovább otthona, Távoznia kellett. De hová?

Fölnézett az égre, kereste az utmutatást, de a szürke felhő, mely oly korán nehezedett életére, még ott lebegett feje fölött. Mindenekelőtt édesanyjához ment. Két hónapig neki is úgy telt az ideje, mint azoknak a boldog gyermekeknek, akiknek a vakáció, az édes semmittevés, gondtalan unaloműzés ideje. De a hulló falevéllal együtt neki is el kellett szakadni hazulról. Csakhogy most az árvaház sem nyitotta meg számára kapuit, az iskolának is búcsút kellett mondania, az Élet kemény iskolája várt reá.

Egyik távoli rokonához került inasnak idegen városba. Új arcokat, új viszonyokat kellett megismernie. Rokonai derék, jószívű emberek voltak, kik Bényt a kereskedői pályára legjobb tudásuk szerint készítették elő, de a fiu még sem volt boldog. Érzékeny lelke, annyi sebből sajgó szíve ott is tűzurást érzett, ahol sorsának osztályosai mit sem vettek észre. Bántották a segédek hatalmi tulkapásai, inastársai durva tréfái. Fájdalmasan nélkülözötte a nénjével s annak gyermekeivel töltött vasárnap délutánokat.

Egyedülvalóságában a könyvekhez menekült. Szeme azokat a neveket kereste, melyeket irodalomtörténeti órákon elsőknek, kiválóknak tanult ismerni s így megmenekült attól a veszélytől, mely rossz olvasmányokban leleselkedik az ifjúságra. Igyekezett pályáját megszeretni, de sehogyssem volt alkalmas kereskedőnek. Ha fölné-

zett az égre, nyugat felől világosodott a láthatár, s két hosszú, várakozásteljes év után megjött az első amerikai levél, a testvérek első h iradása.

S utra kelt Béni is. Nagy elhatározás kellett hozzá. Ha fáj anyjának idősebb gyermekeit oly messze tudni, ezerszer jobban fáj a legkisebb gyermekét száz veszélyen át, tengeren tulra küldeni. De sok éjszakát virrasztott át, de sok nappal töprengett e gondolat fölött, míg a józan ész a gyermek érdekét fontosabbnak látta saját szíve vágyánál.

A behajózás napján forró imában fohász kodott a mennyei Atyához: segítse őt jó testvéreihez, elégelje meg a gyászt és bánatot, mely szegény édes anyját eddig érte s örködjék fölötte a veszély e sulyos napjaiban.

Hat hosszú nap hasította a gőzös a tenger hullámain, amíg Béni célhoz ért. A kikötő hid korlátjához támaszkodva egy férfit látott maga előtt, aki éppen olyan volt, mint nénye, csak hogy férfias volt természetesen. Kérdőleg, bátortalanul nézett föl hozzá, pillantásuk találkozott. A férfi egy lépéssel közeledett felé, Béni fejről lerepült a sapka s a vörös haj most már teljes bizonyossá tette a föltevést. – Béni! hangzott szeretetteljesen, gyöngéden, atyáskodva, – kis Béni, édes... drága, kis Béni! – Jóska bátyám! – sirt félénken, de már megnyugodva a kis jövevény. A viszontlátás örömkönyei közé az ég is hullatott néhány csöppet abból a csunya felhőből, mely a Béni életét eddig oly sötét árnyékba borította.

### III.

A new-yorki radio-gyár új osztálymérnöke nyugodtan teszi le a telefon-kagylót, melyet Isten tudja hányszor egy nap kell fölvennie. Előtte halmazával tervek, kísérletek, vegyelemzések; előszobájában egymást váltják föl a jelentést tevő munkavezetők. Ő pedig csöndes mosollyal, türelmesen intéz el mindent sorra, telefont, laboratoriumot, műhelyeket s azután fáradtan, de nem kedvetlenül simitja ki homlokából vörösbe hajló bronzbarna haját. A csöndes, kedves mosoly visszaköltözött ajkaira s most, hogy gépkocsija a Hudson River partján zöld lombok közé bujtatott kis nyaraló előtt áll, oly gyerekes örömmel ügrik a pár lépcsőfokon fölfelé, mintha az a sötét felhő feje fölött nem is látszott volna soha.

Benn halkan nyitogatja az ajtókat, míg megtalálja, akit keresett, mely karosszék ölében pihen édesanyja, aki csak tegnap érkezett Európából s most élőszóval mondatja el magának mindazt, amit fia leveleiből rég tud.

– Arra emlékszik, édesanyám, hogy kijövetelemkor Zsuzsiék nem munkához, hanem ismeretekhez akartak juttatni; de én értetlen fejemmel dollárokra szomjaztam, meg aztán nem is birtam a tanulást. Otthon is csak gyöngye közepes voltam, hisz annyit mulasztottam, annyit voltam beteg. A kétévi inaskodás is elidegenített a tankönyvektől s nekem itt, még az idegen nyelvvel is nagy küzdelmem volt. Zsuzsiék jó-



sága iránt nagy hálával szivemben otthagytam az iskolát s beléptem a dollárt hajszolók irdatlan tömegébe. Istenem, de sokszor lökött jobbra-balra a sors, míg megtanultam magam egyensúlyozni. A munkámat megfizették, nem volt semmiben hiányom. Reád is gondolhattam, drága, jó anyám, sőt megtakarításokat eszközölhettem és még sem voltam megelégedve önmagammal.

Valahogy kezdtem elütni bátyámtól külső szokásaimban, s ami még jobban elrettentett, belső világomba is. Rémülettel tapasztaltam, hogy nem bírtam testvéreim gondolatmenetét követni s társadalmi berendezéseinkről, történelmi multunkról egész más felfogásom volt, mint nekik.

— Mi lehet ennek oka? — kértem önmagam egy behatóbb lelki vizsga után. Egy törzsnek vagyunk hajtásai s ennyire különböz-nénk? Nem kellett soká töprengnem, hogy megtudjam: a különbséget a különböző foku műveltség, iskolázottság, társadalmi érintkezés eredményezi. E fölfedezésem elszomorított, de nem bátortalanított el. Esti tanfolyamokon elő-ször az angol nyelvben tökéletesítettem ma-gam; aztán a mi középiskolánk 4-ik osztályá-nak megfelelő alapvizsgát tettem le s mig egy-részt az érettségire készültem, a vegyészeti iránt is érdeklődtem. S mindezt este, anyám, szünet nélküli nappali munka után. Amikor diákjaink otthon a vakáció örömeit élvezték, én akkor is dolgoztam s tanultam.

Némelykor azt hittem, nem bírom tovább. De reád gondoltam s a távol otthonban por-ladó testvéreimre, és a jó Isten megacélozta idegeimet. Szorgalmammal csakhamar felkü-zdöttem magam a gyár legelső munkásai közé, tudásommal magamra vontam a mérnökök fi-gyelmét; a műhelyekből a laboratóriumba ke-rültem, osztálymérnök lettem, ma pedig én va-gyok a földkerekség legboldogabb embere, mert téged, drága jó anyám itt láthatlak.

Az égbolt szikrázóan kék volt. A sötét felhő csak szivük legrejtettebb zugában ha-gyott nyomot.

(Szászrégen.)



**INGYEN CIMBORÁT,  
INGYEN KÖNYVET ::**

küld Nektek a kiadóba, ha előfizetőket szereztek. —  
Olvassátok el a boríték hátsó belső oldalán levő felhívást!

A CIMBORA 1923. évének első félévében meg-jelent összes számai díszes kötésben kaphatók. A

**400 OLDALAS**

kötet ára 120 leu. Az összeg előzetes beküldése ellenében vagy utánvét mellett szállítja a Cimbora kiadóhivatala ○○○○○○○○○○ Szatmár.

**FEJTÖRŐ.**

**A sorsolásban való részvételre egy rejt-vény megfejtése is jogosít!  
A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!**

**Betűrejtvények.**

— Beküldte: Steinhausz Márton és Kató. —

$\frac{1}{2} \frac{K'}{é}$

— Beküldte: Dekáni Zsófiika. —

$\frac{\dagger}{a} \frac{n}{y} a$

**Rejtett nevek.**

— Beküldte: Kertész József. —

*Jó zsiros kenyér a vacsora.*

*Imában dicsérjük az Istent.*

*A kaptár pádimentumát tisztán kell tartani.*

**Kiadó bácsi postája románia előfizetőihez!**

Vida Jánostól levél érkezett, melyben rejtvényeket fejt, új rejtvényeket közöl, kéri, hogy a Vasárnapi Uj-ságból mutatóvényszámot küldessünk és hogy a Cimbora-t indítsuk meg címére. Mivel a levelen sem dátum, sem helység nincs feltüntetve, kérjük Vida Jánost: tudassa velünk lakóhelyét, hogy a Cimbora-t megindíthassuk részére.

**Kiadó bácsi üzenetei külföldi előfizetőihez!**

Kubinszky Géza, Trencsén. A beküldött 10 cK beér-kezett, mely összeggel Cimbora előfizetése 1923. de-cember hó 31-ig nyert kiegyenlítését.

Takács Sárika, Késmárk. Az előfizetésül beküldött 10 cK-t megkaptuk és ezzel Cimbora előfizetése ez év december 31-ig ki van egyenlítve.

Zhorella Gyurka, V-Topolcany. Az általa beküldött 220 cK-t megkaptuk és azt levelednek megfelelően használtuk fel. Az előfizetések 1924. március végén jár-nak le. Reméljük, hogy a Cimbora-t pontosan megkapod. A szép igyekezetért köszönet. Ajándékul az Öcsike könyvét elküldtük.

Kachelmann Juci, Késmárk. A beküldött 10 cK-át meg-kaptuk és ezzel Cimbora előfizetése ez év december 31-ig ki van egyenlítve.

Kolos György, Kézmarok. Az előfizetésül beküldött 40 cK-át megkaptuk. Ez összeggel a Cimbora előfizetése ez év október 1-től 1924. október 1-ig nyert kiegyenlítését.

Virsik Mariska, Géza, Margit, és Elemér, Malacky. Az előfizetésül beküldött 20 cK-át megkaptuk és ezzel elő-fizetésetek 1924. évi március hó végéig ki van egyenlítve.

Harty István, Nitra. Megkaptuk a beküldött 50 cK-t, melynek ellenértéke fejében Cimbora előfizetésedet 1924. évi március hó végéig egyenlítettük ki, egyben intézkedtünk, hogy a Cimbora I. félévi bekötött példá-nya címre elküldessék. Hisszük, hogy azt pontosan meg fogod kapni.

Weiszer László, Presov. A beküldött 10 cK-át meg-kaptuk és ezzel a Cimbora előfizetése f. évi december 31-ig ki van egyenlítve.

Klobusitzky Márta, Presov. Az átutalt 10 cK-át a Cimbora okt. 1-től december 31-ig terjedő előfizetési díjának kiegyenlítésére fordítottuk.



## Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, (Bafanii Mici) u. p. Nagy-baczon, (Bafanii Mare) Háromszék megye (Jud. Treiscaune) küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levélírás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben s melyik hónap hányadikán!

Hirsch Éva Kolozsvár. Amint a 38. számban olvashatod, megkaptam a fényképedet s rajta a te kedves Luci kutyádat. Azóta bizonyosan megnőtt a Luci farka, ha csakugyan neki is oly nagy öröm az én üzenetem. — Veress Ilke Aranyosgyéres. Írtam a kiadóbácsinak, hogy a Cimborát megint Nagyenyedre küldjék. — Merle Györgyike Arad. Irod, hogy Kormos Kató egy osztályba járt veled s ő volt a legjobb tanuló. Ezt jól esett olvasnom. Kérdezés nélkül írtad meg, ki volt a legjobb tanuló. Szóval: nincs bennem irigység. Ne is legyen soha. Fiedler Difát is ismered. Ő egy évvel idősebb, mint te. Itt meg az okos kislány látom benned. Sem az ő korát, sem a magadét nem áruolod el. Igazán megérdemled, hogy a nagybácsid megküldje neked a Vasárnapú Újságnak azt a számát, amelyben az én kaszás arcképem s főbb kisbaczoni kép látható. A pályázat eredményéről hamarosan értesülsz. — Dózsa Évi és Misi Kolozsvár. Mindig elfelejtitek a rejtvények beküldését. Hiszen ez nem baj. Fő, hogy foglalkoztatok a megfejtéssel s közörléteket vele az eseteket. — B. T. (Idegenben.) Jó vers, de igen szomorú a gyermeki léleknek. Mászt kérek. — Zaharie Hédi Csikszereida. Azt hallottam, meg kell írni, hogy mikor születettetek. Hiszen, szeretném tudni; hogy melyik unokám hány éves, de azt nem kívántam, hogy bejelentsétek. Mindenesetre jól tetted, hogy megírtad, hány éves vagy. Mások meg azt is írd meg, melyik hónap hányadikán kelt a leveled. Így teljes egész a levél. Aztán: lassabban írd, Hédi, mert ha gyorsan írsz, egészen elromlik az írásod. — Szmercsányi Pisti Zilah. Most már meg lehetsz elégedve: minden számban bőven van rejtvény. Gondolom, hogy pompásan felt az időd a Félix jürod, mert, lám, lekéstél az augusztusi két rejtvény megfejtésének beküldésével. De fontosabb annál, hogy szíved szerint élvezted a szép szabadságot s most friss erővel fogsz a tanulásnak, na meg a nagyapóval való levelezésnek. — Incze Kató Nagyenyed. Három vizsgát tettél le: kettőt az iskolai év végén, egyet most, a felvételit a gimnáziumba. Ez éppen elég egy kislánynak. Közben kétszer is voltál beteg: nem csuda, hogy egész nyáron nem írtál nagyapónak. A „pápista szín” majd elmúlik hamarosan, csak vigyázz az egészségére. Es vigyázz arra is, hogy bármennyire várod a Cimborát, ezután is csak a kapuig szállj elbe, az utcára ne, mert az utcára való kiszaladás miatt sok baleset történik már. Suba Ilke címére mutatványszám ment. — I. Gy. Kolozsvár. Szárnypróbálgatások, melyekből még következtetni sem lehet arra, hogy majd valamikor igazi repülés lesz a folytatásuk. — Ösz Mancika és Piroška Torja. Már azt hittem, hogy hűlnek letettek nagyapóhoz, oly rég nem írtatok levelet. Annál nagyobb most az örömem, hogy újra levél jött a nekem oly kedves emlékü Torjáról, ahová, fájdalom, a nyáron sem juthattam el. Ha egészségem helyreáll, minden valószínűség szerint találkoznék Sepsiszentgyörgyön. — Kormos Kató Arad. Hosszu utat tesznek meg a levelek Kisbaczonig meg innét Nagybányára, a nyomdába, azért kellett oly sokáig várnod a válasza, de affélő nyugodt lehetsz, hogy válasz nélkül levelet nem hagyok. Múltán sajnálhatod, hogy véget ért a Szökés a teknőben, de nem lesz kisebb a gyönyörűséged Szondy György bájos regényében sem. — Kovács Éva Kolozsvár. Ti sem sajnálhattok jobban, mint én, hogy betegségem miatt nem mesélhettem kolozsvári unokáimnak s nem ismerkedhettem meg kedves fiaddal, apával, mamával, keresztapáival, nagynénéiddel, nagybátyáiddal, akik mind hűséges olvasói a Cimborának és a Vasárnapú Újságnak. De hát majd helyrepiótolom én egyszer ez az elmúlt mesemondást, csak muljon el a betegségem. — Bálint Mária Sepsiszentgyörgy. Megreklamáltam a kiadóbácsinál a könyvet is, a 22. számot is. Bizonytal a postán kállódtak el. — Bustya Nuka Marosvásárhely. Ösike szeretővel viszonzozza üdvözléted. Most különösen jól esett neki, mert az ágyban találta üdvözléted. Bizony, mikor éppen vissza kellett volna utazniok Pestre, levette fürgé lábairól a betegség. De azért beteges is tovább termeli a nadselű gondolatokat. — Lukácsfy Amália Marosvásárhely. Dehogyn haragszom, ha a tanulás akadályozott a levélírásban. Nem találom ugyan csunyanak az írásodat, de igyekezzetel meg fog szépülni. S mert ezt megígérted, bizonyos vagyok írásod megszépülésében. — Müller Anita Nagyenyed. Olyan volt mindég a nyár s olyan is lesz: egy-kettőre elrepiül. Ami meg az iskolát illeti, ne essél kétségbe. Nem olyan fekete az ördög mint a falra festik. Egyelőre, adj hálát Istennek, hogy oly kellemesen fölötted a nyarat, aztán: „Sohasem volt úgy, hogy valahogy ne lett volna.” — Bede Lajos Máramarosziget. Jó az írásod, — ha a fiad, — de levelet is várok tőled, hadd ismerkedjünk meg közelebbről. — Viola Annuska Székelykeresztur. A te írásod a — gépirás? Ha nem az, tanul meg, mert nagy hasznát veheted majd. — Kiszely György Nagykaroly. Leveledet továbbítottam a kiadó bácsinak elnézés végett. Remélem, már jó egészségben fogod olvasni a hiányzó számokat. — Biró László Dés. Írtam a kiadó bácsinak, hogy Amerikába utazott Mártha unokahugod lapját ezenfelül a te nevére küldjék. Azt igen helyesen feszed, ha hűséges testjesztője leszel a Cimborának. Ugyanezt tehetné Mártha hugod is Amerikában. Elbeszéléssel és verssel bőven el van látva a Cimborá, de szívesen elolvasom írásaidat s közlöm veled a véleményemet. A sok száz esztendő kívánását köszönöm, de kevessebbel is megelégszem. Különb az én számításom szerint máris jóval túl vagyok a száz esztendőn. Nyolc óra munka,

nyolc órai pihenés, nyolc órai alvás: három nap, s e számítás szerint nagyapó most éppen százkilencvenkét esztendő. — Bede Mariska és Karcsi Nagyborosnyó. Bizonyal megérdemeltétek, hogy édesapátok megrendelte nektek a Cimborát, amilyen jó gyermekujtságot — ez a ti véleményetek — még nem olvastatok. És szeretnétek előfizetőt is szerezni, de a ti falutokban nem lehet. Ez igazán csudálatos. Hiszen Nagyborosnyó egyike a legnagyobb és legmodosabb községeknek, s bizony kívánatos volna, hogy a nagyborosnyói gyerekek is olvassák ezt az újságot, melynek némely kis községben is 10–15 olvasója van! — Singer Tibor Marosvásárhely. Nem baj az, hogy a hat év előtti fényképekkel kedveskedtél, a fő, hogy rámgondoltál. Es rámgondoltál kedves szüleid is, akik megtisztelték nagyapót arcképükkel, nyilván annak jeléül, hogy ők is örömet szerez a Cimborá. Viszonoznám szívesen a fényképekkel, de bizony nekem csak egyetlen fényképem van, az, amelynek másolatát most minden unokáim megkapták. Rejtvényed tengerből kihalászom a sikerültebbeket s ezek sorra kerülnek. Schultz barátodnak küldött mutatványszámot a kiadó bács, s remélem, ő is beáll unokám sorába, mint Láng Gyszi barátod. Buzgólkodásodért szeretettel gondolok rád. — Szaniszló gyerekek Kolozsvár. A számrejtvények megfejtése igen egyszerű. Ha minden sornak a megfelelő szavát kifaláljátok, e szavak betűit a megfelelő számok alá írjátok, s egyszerre csak elétek mosolyog a megfejtés. Ha például 32 betűből rakódik össze a megfejtés szövege, előbb sorban leírjátok a 32 számot, így: 1 2 3 4 stb., s minden szám alá adairjátok a megfelelő betűt. Hogy miért nem voltam a kolozsvári mesemondáson, erről már bizonyosan értesült a Cimborá előző számaiból Manczika. — Grünfeld Irénke Székelyabod. Hogyne fogadnánk be unokáim közé, amikor minden unokám megkapták a rejtvelet árad felém! Es milyen szépen írsz a te kis székely faludról! Hogy az is épp olyan szép, mint a nagyapó faluja. Elhíszem ezt én neked, Irénke, mert úgy van az rendjén, hogy kinekinek a maga szülőfaluja legyen a legszebb, a legkedvesebb. A kiadó bácsinak külön írtam, hogy Székelyabodot is írja rá a címszalagra, így aztán pontosan fogod kapni az újságot. Remélem, ezután sűrűn kapok tőled levelet. — Csonka Irén Torda. Mindég nagy öröm nekem, ha szépen és okosan írt leveledet olvashatom. Azt hiszem, már megnyílt előtéd is az iskola kapuja s folytathatod tanulmányaidat. Inkább megelőgszem rövidebb levelekkel is ennek a fehében. A Börme, hiszem, épp úgy fog tetszeni neked, mint a Szökés a teknőben. Az újságírók ünnepegye nagyszerűen sikerült, de amint már olvashattad, gyengélkedésem miatt nem lehettem ott s így hiába fáradtatok volna Kolozsvárra, bizony nem találkoztunk volna. — Vidéky testvérek Torda. Ti voltatok a „kis szórakoztatók”. No, nagyobb baj is történt már ennél. A névrejtvény jó, a képrejtvény azonban nem alkalmas a sokszorosításra. — Weisz Jancsi Arad. Az esperes az operában megfejtésű rejtvény régi kedves ismerős. Ujat próbálj, Jancsika, így lesz János beléd! — Bársony Klári Arad. Jó a rejtvényed, de mert új unoka vagy, a közelebbi ismeretség okából levelet is várok tőled. — Stern Sándor Nagyvárad. Tőled is levelet várok! — Balogh Mária Budapest. Mondd meg édesanyádnak, hogy betegségem miatt maradt el a levél. Egyébként mire ezt az üzenetet olvasod, rég ott lesz a levél is. — Markovits Rózi Székelyudvarhely. Bár az ebédhez várnak, hirtelenben írsz nagyapónak, amiből azt kellene következtetnem, fontosabb neked a levélírás, mint az ebéd. Vajjon, úgy van-e? Ha végtelenül örvendesz annak, hogy megkezdődött az iskola, nem kell félned az új tantárgyaktól. Kedvvel és szorgalommal meg fogsz bírkozni velük is, s közben marad idő az olvasásra is, a levélírásra is. A Cimborá terjesztése körül való buzgólkodásodnak is meg lesz az eredménye újvekor bizonyosan. — Gvidó Katica Désőszentmárton. Rövid a leveled, de kifogástalan, amiért méltán jár ki neked nagyapó dicsérete. Természetesen, még nagyobb lesz az örömem, ha időnként hosszabb levelet is írsz. — Salamon Sándor és Mariska Szilágycseh. Nem késtetek le a pályázattal. A könyvet megreklamáltam a kiadó bácsinál. Rejtvényetek sorra kerül. — Hartwig Pistike Székelyudvarhely. Ez az üzenetem már otthon falál téged, Pistike, s hiszem, hogy szép pirosposzsgásan kerülél haza a Hone Rinnérol az én egykori fűndérvárosomba. Hogy én neked külön levelet is írtam, amelyet valószínűleg 2–3 év múlva fogsz olvasni, hisz ezidőszent 4 éves vagy, ezt tulajdonítsd azoknak a szép és kedves mondásoknak, amelyek között velem a te jó édesanyád. Most még csak érzed, majd meg is tudod, hogy milyen jó édesanyával áldott meg téged az Isten, aki már most gyűjti neked a Cimborát s közben elmeséli neked a való meséket. Sőt meg is tanultatok keftesben A legszebb muzsika versemet, s te e vers hatása alatt kérted is az édesapát, hogy vegyen neked cséplőgépet! Hiszen 1906 én is az anygalkáknak, akikkel jó barátságban vagyok, aztán csak térjen vissza az egészségem, meglátogatom az én legifjabb unokámat. Édesanyádnak csókold meg a kezét nagyapó nevében, édesapádnak meg tolmácsold üdvözlétemet. A kiadó bácsinak írtam, hogy pótolja a 36. számot. — Csenkey Margit Temesvár. Iró pályám legszébb sikere közé számítom, hogy a Cimborá nagy táborában együtt látom a még olvasni sem tudó apróságoktól fel a serülő ifjuságig az unokák ezreit, sőt a szülőket is. Ime, te „kereskedelmista kisasszony” vagy Gyszi öcséd IV. gimnazista s mindkettően várva-várjátok a postát. Amikor a Cimborá veletek megkezdett vállaltam, sok panaszos levelet kaptam a veletek gyekoruaktól, hogy osztálytársaik csúfolkodnak velük, mert „gyermekujtságot” olvasnak. Am a csúfolkodók végül mégis belepillanítottak a Cimborába s belepillantván ott ragadt a lelkük. Hamarosan elmúlt a csúfolkodás s ma már egy táborban vannak erdélyi és nem erdélyi unokák korkülömbőség nélkül, s mind megtalálják a Cimborában a maguk olvasni-alóját.